

**PROBLEMS OF QUALITATIVE INFORMATIONAL MEDIA
CREATION IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS OF UKRAINE**

Voronkin Alexey

Lugansk State Institute of Culture and Arts, Ukraine

The results of an experimental research on the reasons revealing which brake introduction of the distance education are analyzed in this paper. The conclusion about imperfection of filling by domestic electronic learning materials of the informational media is given.

**ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ЯКІСНОГО ІНФОРМАЦІЙНО-
ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ВНЗ УКРАЇНИ**

Воронкін Олексій

Луганський державний інститут культури і мистецтв, Україна

У роботі розглядаються результати експериментального дослідження з виявлення причин, що гальмують впровадження дистанційної форми навчання. Робиться висновок про недосконалість наповнення вітчизняними медійними матеріалами інформаційно-освітнього середовища.

Вступ

Зростаючі потреби в перепідготовці й підвищенні кваліфікації кадрів, необхідність надання освіти всім верствам населення, у тому числі й особам з обмеженими можливостями, а також необхідність забезпечення індивідуальності навчання висувають вимоги до розширення форм і методів навчання, нової організації навчального процесу й забезпечення його якості. У вирішенні таких задач особливу роль відіграють інформаційно-комунікаційні технології [1]. Особливої актуальності набули питання створення й підтримки навчально-методичної й технологічної бази інформаційно-освітнього середовища (ІОС) навчального закладу. Наповнення середовища якісним навчальним контентом (змістом) є найголовнішим завданням сьогодення, успішне вирішення якого сприятиме успіху впровадження дистанційної форми навчання, а також підвищенню: а) конкурентоспроможності навчальних закладів, б) якості навчання, в) продуктивності праці викладачів і студентів. Крім того, такі ІОС дозволять сформуванню ефективною, прозору та гнучку мережу «трансферу знань».

Виклад результатів дослідження

Автором у травні-червні 2011 року було проведено Internet-опитування «Дистанційна освіта сьогодні», з опублікованими результатами якого можна ознайомитися на сайті інформаційно-освітнього порталу «Технології дистанційної освіти» [2]. Аналіз дозволив виявити причини, які гальмують впровадження дистанційної освіти.

Так, в опитуванні прийняло участь 70 респондентів з України, Росії й країн ближнього зарубіжжя (рис. 1,а) – 60% викладачів (з яких 16 % є дистанційними викладачами), 23 % керівників, 16 % аспірантів й студентів, 1% учасників випадково опинилися на сайті з опитуванням. При чому 20 % не займаються проблемами дистанційного навчання, 29 % в минулому навчалися за дистанційною формою, а 17 % на час проведення опитування навчалися дистанційно. Розподіл респондентів за віком наведено на рис. 1,б.

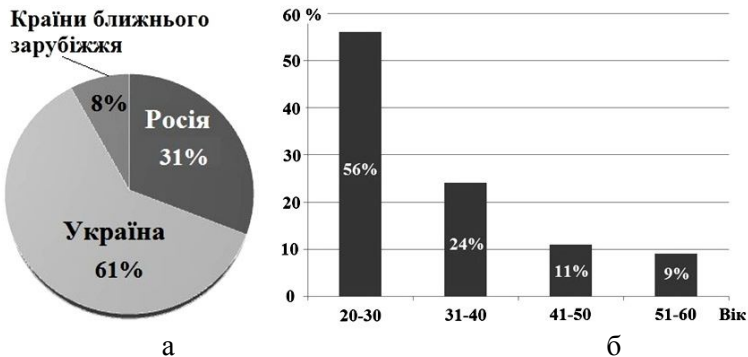

Рис. 1. Розподіл учасників: а – за країнами, б – за віком

97 % використовують Internet щодня та при перебуванні в мережі переважна більшість учасників витрачає значну долю свого часу саме на пошук інформації (потім на спілкування й навчання). Водночас слід звернути увагу на те, що майже не використовуються метапошукові системи (наприклад Nigma), що вказує на проблему вибору ефективної стратегії пошуку інформації в мережі Internet (рис. 2,б). Згідно досліджень проведених Н. С. Жуковою, така ж проблема існує і серед студентів Росії та Німеччини [5].

Позитивним є те, що 94 % опитаних підтримують впровадження дистанційних технологій в освітній процес (рис. 3,а), а 91 % вважає, що в процесі дистанційного навчання цілком можливо отримати реальні знання. Крім того, 90% впевнені, що використання дистанційних освітніх технологій (ДОТ) сприяє підвищенню рівня ефективності навчальної діяльності. Сервіс twitter використовують 47 % респондентів (рис. 3,б).

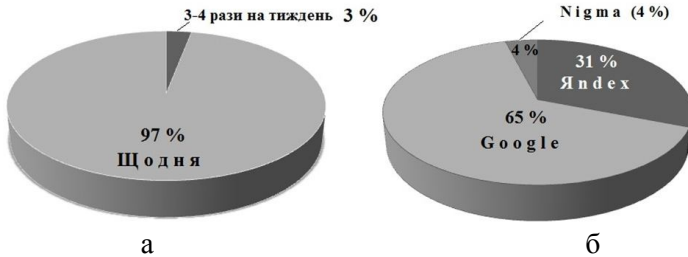

Рис. 2. Частота використання Internet (а), розподіл за використанням пошукових систем опитуваними (б)

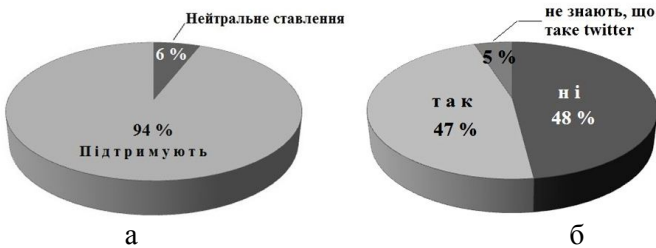

Рис. 3. Відношення до впровадження дистанційних технологій (а), ведення своїх мікроблогів у сервісі twitter (б)

Рис. 4. Найважливіше в дистанційному навчанні

39 % вважають, що найголовнішим в дистанційній освіті (ДО) є використовувана методика навчання (рис. 4), 28 % – кваліфікація викладачів, 17 % – вартість навчання, на останньому місці знаходиться сертифікат про навчання (7%). Це пояснюється тим, що цінність сертифікатів та свідоцтв про дистанційне навчання на ринку праці залишається досить сумнівною.

Також була досліджена думка учасників щодо матеріалів, які повинні бути розміщені на сайтах навчальних закладів. Розподіл став таким: 1) відео-лекції – 74 %, 2) віртуальні тренажери – 71 %, 3) навчально-методична література – 57 %, 4) інтерактивні тестові завдання – 51 % (обирати можна було декілька варіантів одразу, тому сума перевищує 100 %). Звідси бачимо, що найбільшим дефіцитом на сайтах навчальних закладів є відео-лекції та віртуальні тренажери. Існуючи лекції, як правило, є обраними й не відображають увесь навчальний курс, що вказує на їх фрагментарний характер. Переважна більшість інших відео-лекцій в Internet-мережі представлена іноземними мовами, тобто західні ВНЗ приділяють дистанційному аспекту навчальної діяльності значно більше уваги. Так, серед потужних відкритих освітніх ресурсів доцільно назвати:

1) систему відкритих курсів Масачусетського технологічного інституту – Open Course Ware (<http://ocw.mit.edu>);

2) систему відкритих аудіо та відео курсів Каліфорнійського університету в Берклі (<http://webcast.berkeley.edu>);

3) систему відкритих on-line курсів університету Йеля (<http://oyc.yale.edu>).

До основних факторів, перешкоджаючих повноцінному впровадженню дистанційного навчання як основної форми, опитувані віднесли: 1) консерватизм, психологічний бар'єр та невідповідність науково-педагогічних кадрів, 2) інерційність системи освіти до нововведень, 3) надмірний бюрократизм й проблема фінансування, 4) низький мотиваційний рівень викладачів, 5) низька автономія навчальних закладів, з одного боку, а з іншого – відсутність нормативних документів з боку держави, а також цільової державної програми з розвитку дистанційної освіти, 6) низька інформованість населення про дистанційне (електронне) навчання, 7) низький рівень проникнення Internet в селах та

селищах, 8) відсутність методичних засад застосування ДОТ у відповідності до існуючих напрямів підготовки та спеціалізацій, 9) проблема сприйняття інформації – при використанні ІКТ інформація, як правило, сприймається від світного екрана, а оку звично сприймати навколишній світ у відбитому світлі, 10) проблема підготовки та перепідготовки викладачів у якості тьютора, 11) низький захист авторського права на електронні навчальні видання, 12) відсутність норм часу на розробку електронних медійних навчальних видань, 13) проблема оцінювання та визнання дипломів, сертифікатів й свідоцтв, отриманих при дистанційному навчання, 14) проблема діагностики й моніторингу якості дистанційної підготовки, 15) проблема організації – ДО реалізується як технологія, а не як окрема форма навчання.

Висновки

Впровадження повноцінного дистанційного навчання (e-learning) гальмується багатьма чинниками. Це пояснюється слабким проробленням методологічних та психолого-педагогічних особливостей дистанційної освіти, дуже високими вимогами до «віртуального» викладача, який крім звичайних знань має володіти знаннями з дидактичних властивостей та умінням користуватися засобами інформаційних і комунікаційних технологій. Крім того, проведене Internet-опитування дозволило виділити 3 найважливіші проблеми, що безпосередньо відбиваються на методології та якості дистанційної підготовки (рис. 5):

1. Питання нормативно-правового і організаційно-методичного забезпечення. Впровадження інновацій в освіту відбувається на основі державних законів, які рекомендовані до виконання, водночас нормативно-правове забезпечення дистанційної форми навчання вищої, післядипломної, професійно-технічної та середньої освіти в Україні є недосконалим.

2. Кваліфікація педагогів та проблема підготовки й перепідготовки тьюторів, методистів [4]. Корисним може стати досвід Німеччини, де на законодавчому рівні вищі школи зобов'язані впроваджувати ДОТ, а тому в кожному ВНЗ є центр електронної освіти, фахівці якого консультують викладачів закладу [5].

3. Джерела фінансування. Проблема вирішується при позитивному розв'язанні перших двох.

Таким чином дистанційне навчання поширюється завдяки ініціативі навчальних закладів, окремих зацікавлених викладачів та реалізується як експериментально апробаційна форма. Більшість навчальних закладів використовують комбінацію різних форм – змішану форму навчання (blending learning), середовищ та технологій навчального процесу. Хоча успішний варіант реалізації моделі інтеграції очної та дистанційної форм навчання також потребує адміністративної, нормативної, фінансової й організаційної підтримки на загальнодержавному рівні.

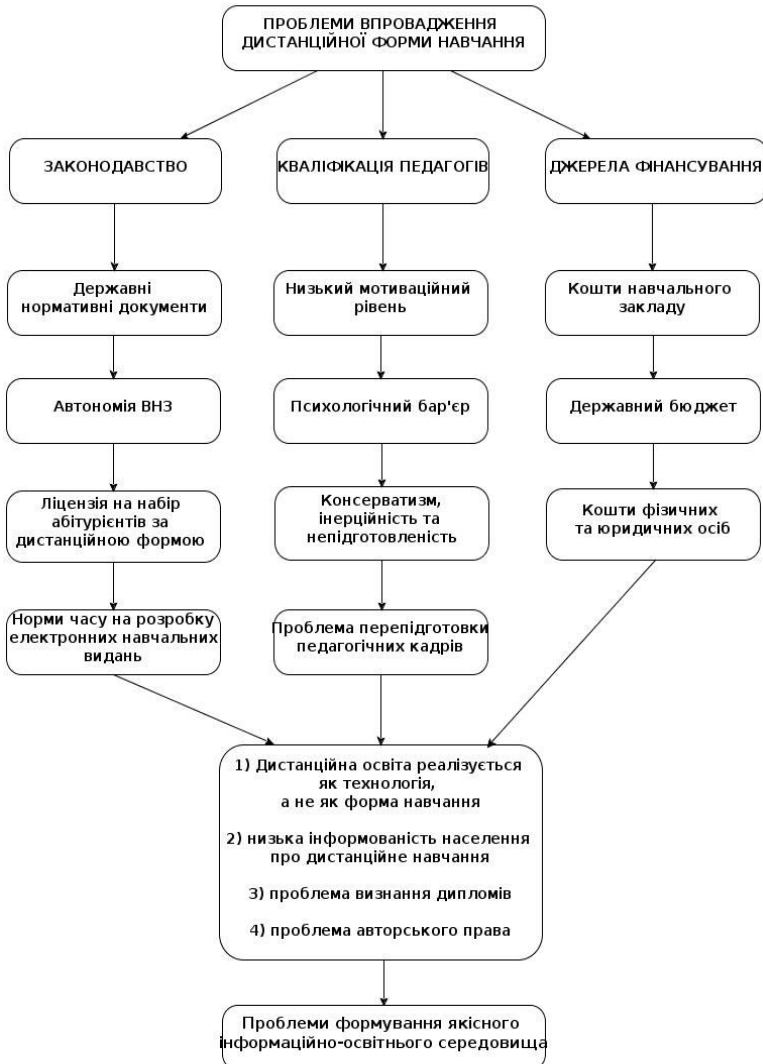

Рис. 5. Проблеми впровадження дистанційної форми навчання

Література

1. Воронкін О. С. Основи використання інформаційно-комп'ютерних технологій в сучасній вищій школі : навчальний

посібник / О. С. Воронкін. – Луганськ : Вид-во ЛДІКМ, 2011. – 156 с.

2. Воронкин А. С. Предварительные итоги опроса «Дистанционное образование сегодня» [Электронный ресурс] / А. С. Воронкин. – Луганськ : Інформаційно-освітнянський портал «Технології дистанційної освіти». – Режим доступу : <http://tdo.at.ua/news/do/2011-06-23-36>

3. Воронкін О. С. Проблеми реєстрації та сучасний стан захисту авторського права на електронні навчальні видання в системі дистанційної освіти / О. С. Воронкін, Ю. М. Турко // *New information technologies in education for all: life-long learning* : матеріали V Міжнародної конференції, ІТЕА–2010, м. Київ, 23–24 листопада 2010 р. – Київ, 2010. – С. 169–175.

4. Олійник Л. М. Інформаційно-комунікаційні технології у підвищенні кваліфікації сучасного педагога / Л. М. Олійник // *New information technologies in education for all: life-long learning* : матеріали V Міжнародної конференції, ІТЕА–2010, м. Київ, 23–24 листопада 2010 р. – Київ, 2010. – С. 118–123.

5. Жукова Н. С. Сравнительный анализ уровня информационной грамотности студентов сетевого поколения в России и Германии [Электронный ресурс] / Н. С. Жукова // *Международный электронный журнал «Образовательные технологии и общество»*. – 2011, апрель. – Т. 14. – № 2. – Режим доступа : http://ifets.ieee.org/russian/depositary/v14_i2/pdf/18r.pdf